

Avdelningen för utbildning och arbetsmarknad
Leif Klingensjö
Avdelningen för vård och omsorg
Ove Ledin

Nationell samordnare utsatta EU-
medborgare
S2015:01 KV. Garnisonen
103 33 Stockholm

Socialdepartementet
Åsa Regnér
103 33 Stockholm

Utsatta EU-medborgare

Nedanstående ställningstagande från SKL samlar de lokala erfarenheterna från kommuner, landsting och regioner samt de juridiska överväganden som SKL har gjort. Situationen ser väldigt olika ut över landet och det kommunala självstyret innebär olika lösningar utifrån lagstiftningens möjligheter. Slutsatser från diskussioner med den nationella samordnaren, Regeringskansliet och myndigheter samt många övriga berörda aktörer på lokal, nationell och internationell nivå utgör också ett underlag.

De EU-medborgare som avses i denna promemoria är de som vistas tillfälligt i Sverige, och som på grund av svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden endast har rätt att vistas i Sverige i tre månader.

SKL:s kansli har haft ett nära samarbete med den nationella samordnaren sedan utredningen tillsattes. Ställningstagandena nedan utgör den uppfattning som SKL vill att utredningen beaktar i sina slutsatser.

SKL:s ställningstagande

- Att EU-medborgare tillfälligt tvingas lämna sina hemländer och söka sin försörjning genom att tigga är en både oacceptabel och ohållbar situation för dessa människor. Inom ramen för EU-samarbetet kan i dagsläget en långsiktig förbättrad livsmiljö för den utsatta gruppen endast uppnås genom insatser i hemländerna. Det är en fråga för hemländerna och för EU, där regeringen har ett viktigt ansvar att verka för en sådan utveckling.
- Inom ramen för det bilaterala avtal som Sverige och Rumänien slöt den 5 juni, ser SKL det som önskvärt att samordnaren ges ett förlängt uppdrag för att förstärka detta utbyte. SKL vill uppmuntra framtagandet av en struktur för hur svenska kommuner och idéburna organisationer bäst ska komma i kontakt med ansvariga myndigheter och organisationer i hemländerna. Det är av särskild vikt för kommunernas socialtjänster vid utredningsärenden som gäller barn.
- SKL:s avsikt är att uppmuntra och så långt det är möjligt stödja det internationella arbetet. Det bör dock påpekas att kommunallagen och

befogenhetslagen verkar begränsande på vilka möjligheter kommunerna har att genomföra insatser i andra länder.

- SKL välkomnar att den nationella samordnaren och regeringen gemensamt och i dialog med SKL ser över de delar av lagstiftningen som inte är anpassad till nuvarande situation. Det behövs ett klagörande om en EU-medborgare kan/ska betraktas som papperslös vid vistelse utan uppehållsrätt i mottagarland, och tydlig information kring konsekvenser av detta i relation till rätten till hälso- och sjukvård och skolgång.
- SKL menar att det åligger myndigheter att ge kommuner och landsting fullgoda och praktiska möjligheter att tillämpa nya bestämmelser. I alla beslut som berör barn måste extra hänsyn tas och man ska ha ett tydligt barnperspektiv. Regeringen måste också presentera ett konsekvent handlande och ställningstagande på en detaljerad nivå i förhållande till utfästelser att Barnkonventionen ska bli svensk lag.
- Samordning mellan staten och dess myndigheter, och mellan nationell och lokal nivå, är en förutsättning för att möta de utmaningar som situationen har gett upphov till.
- Polis och rättsväsende måste säkerställa att en redan utsatt grupp människor inte utsätts för hot och brott.
- Svensk lagstiftning måste gälla lika för alla för att tilltron till rättsväsende och andra institutioner ska kvarstå. Illegala boplatser måste på ett tidigt stadium avlägsnas, med ett medmänskligt förfarande där rutiner finns för hur människor ska bemötas med värdighet och ges information i god tid. Ett förenklat regelverk och en nationell praxis för tillämpningen bör utredas. Polisen måste också mer aktivt och konsekvent börja tillämpa adekvat lagstiftning.
- Tillfälliga härbärges- och evakueringsplatser kan vara förenligt med akut nödbistånd. Att upplåta kommunal mark för att driva boplatser kan vara ett sätt att erbjuda utsatta människor ett tillfälligt boende, men reser en rad juridiska frågor.
- Den fria rörligheten möjliggör för EU-medborgare att vistas i landet upp till tre månader. Varje individ har vid nyttjande av den fria rörligheten ett personligt ansvar för att ordna med sin försörjning, inklusive lagligt boende. Kommunen har via socialtjänsten det yttersta ansvaret för de personer som befinner sig i kommunen. För de EU-medborgare som vistas här tillfälligt och utan uppehållsrätt sträcker sig skyldigheten till att efter individuell prövning bedöma behovet av akut nödbistånd.
- Det är viktigt att betona att kommunen ska bedriva uppsökande verksamhet, med ett särskilt fokus på barn. Om barn riskerar att fara illa måste socialtjänsten inleda utredning.
- Idéburen sektor gör ett stort och viktigt arbete, både med och utan det offentliga stöd. Lagstiftning sätter ramarna för vad det offentliga kan ta

ansvar för. SKL menar att staten och dess myndigheter likväl som kommuner, landsting och regioner inom ramen för rådande lagstiftning bör uppmuntra och underlätta insatserna från idéburen sektor.

- Kommuner, landsting och regioner har tagit flera initiativ till regional samverkan, där SKL har medverkat. Erfarenheter visar att samsyn och ett enhetligt arbetssätt mellan kommuner i en region eller ett län ses som en framgångsfaktor.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande

RESERVATION

Styrelsen
2015-11-27

Reservation från Michael Rosenberg (Sverigedemokraterna)

Utsatta EU-medborgare

Nä det gäller ärendet som handlar om utsatta EU-medborgare så tycker vi det i sak är ett bra dokument som är framtaget och delar åsikten om att det behövs en bättre samordning hur man hanterar de här frågorna både mellan kommunerna men också mellan övriga berörda organ.

Vi ställer oss dock tveksamma till punkten 12 i dokumentet som börjar med en idéburen sektor.

Den idéburna sektorn gör ett väldigt bra arbete i vårt samhälle men med den här skrivningen kan det uppfattas som en uppmaning till att kommunerna ska gå bakvägen, för att kunna använda kommunala skattepengar för att stödja boende m.m till icke kommuninvånare och i strid med kommunallagen.

Jag yrkar därför att punkt 12 stryks ur dokumentet.

Då mitt yrkande inte vann gehör så reserverar jag mig emot beslutet.

Michael Rosenberg